

Vključevanje starejših v vseživljenjsko učenje

V projektu Učnega partnerstva, ki deluje v okviru programa Vseživljenjsko učenje, smo štiri partnerske organizacije (Age UK, Third Age Irska, National Foundation for the Elderly Nizozemska in Slovenska filantropija), ki delujejo na področju starostnikov, raziskale razloge za upad vključenosti v dejavnosti vseživljenjskega učenja po 75. letu starosti. Zanimale so nas pozitivne spodbude, zaradi katerih se starejši od 75 let vključujejo v dejavnosti vseživljenjskega učenja, kot je prostovoljstvo. Poskusili smo ugotoviti, kaj potrebujejo ljudje, starejši od 75 let, za aktivno udeležbo in predlagati smernice, ki bodo v pomoč organizatorjem prostovoljskih dejavnosti.

V raziskavi je sodelovalo 240 posameznikov, starejših od 75 let, iz štirih partnerskih držav. Rezultati raziskave so pokazali, da šibko zdravje starejšim lahko prepreči udeležbo v organiziranih dejavnostih, ni pa to odločujoč dejavnik. Pri ljudeh, ki niso intenzivno vključeni v dejavnosti, je največja ovira slaba motivacija, druga pa dostopnost do dejavnosti oziroma možnost prevoza.

Od dobrih rešitev k odličnosti: deset najboljših predlogov za vključevanje starejših

- 1** Vlagajte v dobro podporno strukturo za prostovoljce: dodatne zmogljivosti organizacije (mentor/koordinator prostovoljcev) bodo omogočile prepoznavanje prostovoljčevega prispevka, boljše upoštevanje njegovih potreb, podporo socialnemu vključevanju, večjo zmožnost vključevanja prostovoljcev s posebnimi potrebami, jasno in pravočasno komuniciranje, starostnikom prijazno vodenje prostovoljcev, ovrednotenje dejavnosti in oceno učinkov prostovoljskega dela.
- 2** Dejavnosti morajo biti zasnovane v lokalnem okolju, in sicer na sproščen, neformalen in hkrati privlačen način; prostovoljstvo in vseživljenjsko učenje namreč nista dejavnosti, ki bi pritegnili ljudi s širšega geografskega področja. Najučinkovitejše orodje za pridobivanje udeležencev so ustna priporočila in lokalni časopisi. Ustna priporočila še posebej pripomorejo k vključitvi težko dosegljivih skupin.
- 3** Spremenite diskurz o prostovoljstvu. Z dejavnostmi, ki so prilagojene udeležencem, dobrim komuniciranjem in ključnimi sporočili o pomenu prostovoljskih dejavnosti lahko prostovoljstvo in vseživljenjsko učenje predstavimo tej starostni skupini kot dejavnosti, ki bogatita življenje. Na ta način lahko starejšim od 75 let približamo koristi prostovoljskega dela in jim damo občutek, da bodo v vlogi prostovoljcev več pridobili kot dali.
- 4** Prevoz obravnavajte kot enega od prednostnih elementov za omogočanje vseživljenjskega učenja in aktivnega sodelovanja starejših!
- 5** Bolj upoštevajte potrebe starejših in razvijajte priložnosti ter načine komunikacije, ki ustrezajo potencialnim udeležencem. Primeri takih dejavnosti so projekti o družinskih drevesih, umetnosti in obrti v lokalnem okolju, medgeneracijske dejavnosti in dejavnosti, posebej prilagojene spolu udeležencev.
- 6** Z lokalnimi akcijskimi skupinami načrtajte pristope v zvezi s staranjem. Predstavnitvo v odborih za "starostnikom prijazna mesta" bi denimo lahko privedlo do razvoja dodatnih priložnosti za dejavno udeležbo ljudi, starejših od 75 let.

- 7** Razmišljajte o dostopnosti. Prednost dajte uresničljivim potrebam po dostopnosti, kar vključuje tudi možnosti prevoza.
- 8** Izogibajte se praznih, površinskih priznanj prostovoljcem. Prej bodo vztrajali pri dejavnostih, če bodo imeli občutek, da resnično prispevajo. Pohvale naj bodo prilagojene posameznikom in naj zadevajo njihov dejanski prispevek.
- 9** Del dejavnosti ali projekta naj predstavljata tudi vrednotenje in ocenjevanje učinka. Pri vrednotenju in oblikovanju ocen naj bodo vključeni tudi starejši prostovoljci.
- 10** Pri ustvarjanju priložnosti bodite prilagodljivi in si pri tem pomagajte s tehnologijo. Mnogi ljudje, starejši od 75 let, so tako zaposleni kot kdorkoli drug, zato potrebujejo priložnosti za prostovoljsko delo, ki ustrezajo njihovim napolnjenim urnikom.

Slovenske posebnosti

V projektu smo poskušali identificirati ovire, ki so skupne starejšim od 75 let v štirih partnerskih državah. Seveda pa obstajajo razlike med državami, ki jih je mogoče razložiti z različno stopnjo razvitosti prostovoljskega dela, družbeno ureditvijo in s tradicijo. Tako so prostovoljci, ki so sodelovali v raziskavi v Sloveniji, izpostavili nekaj posebnosti oz. področij, ki potrebujejo pozornost organizatorjev prostovoljskega dela.

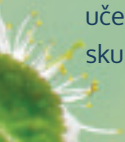
- 1** Za sodelovanje v organiziranem prostovoljstvu so izjemno pomembni dejavniki: prijaznost mentorjev in koordinatorjev prostovoljskega dela, ki imajo posluš za potrebe prostovoljcev, prijateljsko ozračje, v katerem se prostovoljci počutijo sprejete in cenjene, ter stalna podpora mentorja.

- 2 Starejši prostovoljci potrebujejo razumevanje in podporo bližnjih: družine, prijateljev in sosedov. Pogosto jim je neprijetno priznati, da delajo prostovoljno. Potrebna je močna promocija prostovoljskega dela, da bi se znebili predsodka, da gre samo za "neplačano delo".
- 3 Oblikovati je potrebno dejavnosti, ki bodo primerne za več generacij: starejši pogosto skrbijo za vnuke ali druge družinske člane, zato bi bilo potrebno oblikovati dejavnosti, ki bodo spodbujale medgeneracijsko prostovoljstvo.
- 4 Razvijati in negovati je potrebno odnos med starejšimi prostovoljci in organizacijo, v kateri delajo prostovoljno. Prostovoljci želijo imeti neposreden stik z organizacijo, želijo biti obveščeni o rezultatih dela in o ciljih, h katerim prispevajo s svojim delom.
- 5 Skoraj 80 % starejših prostovoljcev je imelo pozitivne izkušnje s prostovoljskim delom že v mladosti (npr. mladinske delovne brigade) in zato pripisujejo velik pomen zgodnjemu seznanjanju mladih s prostovoljstvom in njihovem dejavnemu vključevanju v različne programe na področju solidarnosti. Za širše ozaveščanje o pomenu prostovoljskega dela v družbi je dobro vanj uvajati že otroke.

Organizatorji prostovoljskega dela moramo biti pozornejši, ko gre za potrebe ljudi, starejših od 75 let. Merila za uspešnost programov bi morali presoјati glede na koristi, ki jih prinese večja vključenost sodelujočim posameznikom (ne organizacijam). Na tej podlagi lahko začnemo ustvarjati takšne priložnosti za vseživljenjsko učenje in prostovoljstvo starejših od 75 let, ki bodo v očeh udeležencev resnično privlačne in ne več "nekoliko dolgočasne". Večjo vključenost ljudi, starejših od 75 let, v vseživljenjsko učenje in prostovoljstvo bomo torej dosegli z ustvarjanjem priložnosti, ki bodo oblikovane za to ciljno skupino.

Slovenska filantropija,
Združenje za promocijo prostovoljstva
Poljanska cesta 12,
1000 Ljubljana
t: 01 430 12 88
e: slovenska@filantropija.org
w: www.filantropija.org

